DELE AF FORMUERET – OMPRØVEN 2009

Opgave nr. 1: Aftaleret

Arne Alm drev et gartneri i Skødstrup, hvor han dyrkede grøntsager om sommeren og blomster om vinteren. Kunstgødning mv. til grøntsagsdyrkningen havde Arne igennem sæsonerne 2007 og 2008 aftaget hos Bo Brock, der drev forretning i Hjortshøj.

Bo Brocks prisliste indeholdt – både i 2007 og 2008 – følgende passus:

> »Gratis udbringning ved bestillinger på min. 500,- kr., ellers udbringningsgebyr på 50,- kr. Kontant ved levering. Ret til ændringer forbeholdes«.

Samhandelen i sæson 2007 og 2008 var kommet i stand ved, at Arne havde rekvireret sæsonens prisliste hos Bo den 1. april. Arne havde derefter hver mandag telefonisk bestilt varer, som Bo havde bragt ud og fået betaling for om onsdagen. Som minimum havde Arne hver uge, bortset fra 7 uger, bestilt 5 sække »Super-Stral« kunstgødning a 100 kr. I de 7 uger uden »Super-Stral« havde Arne måttet betale udbringningsgebyr.

Den første uge af april 2009 gik, uden at Arne ringede til Bo og udbad sig prislisten for sæson 2009. Bo antog, at Arne blot havde glemt det, og da Bo alligevel kom forbi Arnes gartneri onsdag den 8. april omkring middagstid, læssede han 5 sække »Super-Stral« af ved gartneriet. Bo kaldte højt og længe, men fik ikke fat i nogen fra gartneriet og fastgjorde derfor en konvolut til én af sækkene. I konvolutten havde han lagt regningen, der lød på 600,- kr. (5 x 120,- kr.), samt sin »Prisliste for Sæson 2009«, der indeholdt sålydende passus:

> »Gratis udbringning ved bestillinger på min. 600,- kr., ellers udbringningsgebyr på 60,- kr. Kontant ved levering. Ret til ændringer forbeholdes«.

Af prislisten fremgik endvidere, at prisen for en sæk »Super-Stral« nu androg 120 kr. (mod tidligere 100 kr.).

Arne kunne se, at sækkene kom fra Bo, men havde bestemt sig for at prøve en anden leverandør af kunstgødning og åbnede derfor slet ikke konvolutten. Arne var irriteret over, at Bo uden videre havde læsset de 5 sække af ved gartneriet, men

besluttede dog at beholde en enkelt sæk, som han kunne nå at bruge, inden der ville komme varer fra hans nye leverandør senere samme dag.

Arne mente, at Bo kunne have »godt af at smage sin egen medicin«, og kørte endnu samme dag – onsdag den 8. april, omkring kl. 15 – over til Bos forretning og læssede de 4 sække af lige ved døren. Til én af sækkene fastgjorde Arne en kuvert, hvori han havde lagt en 100-kroneseddel og et kort med ordene:

> »Hermed 100 kr. for den ene sæk. De andre 4 returneres hermed. Jeg har ikke brug for dem og køber fremover ind andetsteds. Arne Alm«.

Bo, der havde været undervejs med varer, kom tilbage kl. 15.45 og fik straks øje på de 4 sække og kuverten. Bo tog kuverten og læste kortet fra Arne, men lod de 4 sække stå ved døren, idet han ikke havde tid til at lægge dem ind på lageret.

Omkring kl. 17 samme dag fik Arne at vide, at hans nye leverandør ikke var i stand til at levere inden påske. Arne, der i al hast måtte skaffe sig forsyninger fra anden side, kørte resolut tilbage til Bos forretning og læssede de 4 sække i sin bil og kørte igen. Arne bemærkede ikke, at den vedhæftede kuvert var fjernet.

Næste dag – Skærtorsdag den 9. april – kom hele begivenhedsforløbet for en dag under en ophidset meningsudveksling imellem Arne og Bo, der mødtes uden for Bos forretning. Arne ønskede at beholde alle 5 sække mod at betale 500 kr. Bo ville have 120 kr. + 60 kr. i udbringning for den ene sæk, Arne havde beholdt fra begyndelsen. De andre 4 sække forlangte Bo tilbage omgående, idet han ikke ønskede at handle med Arne mere – ganske uanset hvad Arne ville betale for disse sække.

I dette øjeblik kom advokat Cecil Cedergreen gående forbi. Både Arne og Bo kendte Cecil, der blev sat ind i sagen. Arne og Bo erklærede samstemmende, at de ville rette sig efter »en korrekt juridisk vurdering« af, om Arne havde ret til 1 eller 5 sække – og i givet fald til hvilken pris – og om Arne skulle betale det af Bo krævede udbringningsgebyr på 60 kr.

Hvordan skal vurderingen lyde?

Løsningseksempel til opgave nr. 1: Aftaleret

1. Den første sæk

Det er ubestridt, at Arne kan beholde den første sæk. Stridspunktet er, hvad han skal betale for den.

Ved at stille 5 sække ved Arnes gartneri har Bo (i gerning) afgivet et tilbud til Arne. Vilkårene for tilbuddet beror i første række på, hvad der fremgår af Bos prisliste.

Arne kan ikke gå ud fra, at priserne er som i sæson 2007 og 2008, jf. også prislistens passus om, at »Ret til ændringer forbeholdes«.

Arne bestemmer selv, *om* han vil acceptere tilbuddet eller ej – Bo kan ikke pådutte ham en aftale – men *hvis* Arne accepterer, må han betale den af Bo fastsatte pris, dvs. 120 kr. pr. sæk.

Konklusion: Arne må betale den pris, der fremgår af prislisten for sæson 2009. Da prisen nu er 120 kr., og Arne kun har betalt 100 kr., må han betale yderligere 20 kr. for denne sæk.

2. Udbringningsgebyr

Udbringningsgebyret fremgår – ligesom priserne – af prislisten. Der er ikke tale om et nyt og overraskende vilkår. Udbringningsgebyret fremgik også af prislisterne for 2007 og 2008, og Arne har betalt det 7 gange. Gebyrets størrelse er ændret fra 50 til 60 kr., og mindstekøbet for at undgå gebyret er hævet fra 500 til 600 kr. Disse ændringer adskiller sig ikke fra prisændringer, og hvis Arne ikke kan godtage dem, må han lade være med at indgå aftale med Bo.

Vilkåret om udbringningsgebyr må således anses for *vedtaget* (aftalt). Da Arne kun har aftaget varer for 120 kr., skal han i princippet betale 60 kr. for udbringning. Spørgsmålet er dog, om denne forståelse er den rigtige under de foreliggende omstændigheder, hvilket beror på en *fortolkning* af vilkåret.

Allerede *ordlyden* af prislisten for sæson 2009 taler imod, at Bo kan kræve udbringningsgebyr, idet ordene »ellers udbringningsgebyr« viser tilbage til »bestillinger på min. 600 kr.«. Da Arne ikke har afgivet »bestillinger« på noget, kan han med føje hævde, at han heller ikke skal betale for udbringning. Også *formålet* med vilkåret taler imod, at Bo kan kræve gebyr i den foreliggende situation, hvor udbringning *er* sket, uden at kunden har afgivet en bestilling. Der er ikke påført Bo nogen udgift ved udbringning efter bestilling, for udgiften *er* afholdt uden bestilling – og dersom Arne ikke ville have varerne, måtte Bo komme og hente dem igen.

Det kan ikke heroverfor med styrke indvendes, at Arne kender vilkåret og simpelthen må betale, når han tilegner sig en sæk. Der er forskel på, om der er afgivet en bestilling, eller der ikke er. Situationen kan også anskues på den måde, at Bo har fraveget sit eget vilkår om udbringningsgebyr, når han uden videre afleverer varer hos en mulig kunde. Af opgaveteksten fremgår det i øvrigt også, at Bo i denne situation har fraveget sit eget vilkår om kontant betaling ved levering.

Resultatet – at Arne ikke skal betale udbringningsgebyr – understøttes af *uklarhedsreglen*, men resultatet er sikkert, uanset om denne regel bringes i anvendelse eller ej.

Konklusion: Arne skal ikke betale et udbringningsgebyr på 60 kr. i forbindelse med leveringen af den første sæk.

3. De 4 andre sække

Arnes kort til Bo og hans tilbagelevering af de 4 sække er et delvist afslag på Bos tilbud. Afslaget er kommet til Bos kundskab og kan dermed ikke tilbagekaldes rettidigt, jf. AFTL § 7.

Et afslag medfører ifølge AFTL § 5, at tilbuddet er endeligt bortfaldet. (Prislisten er ikke i sig selv et tilbud, som Arne kan tilegne sig ved accept, men kun en opfordring til at gøre tilbud. I øvrigt har Arne ikke opfyldt vilkåret om at betale kontant – og den omstændighed, at Bo kan fravige dette vilkår, indebærer selvsagt ikke, at også Arne kan gøre det).

Konklusion: Der er ingen aftale imellem Arne og Bo om de 4 sække, som Bo derfor kan kræve at få tilbage.

Litteratur (pensum): *Lennart Lynge Andersen og Palle Bo Madsen:* Aftaler og mellemmænd, 5. udg. (2006) s. 41 ff., s. 48 f., s. 53 ff. og s. 107 f. samt *Palle Bo Madsen:* Kort indføring i Aftalefortolkning (2007).

Opgave nr. 2: Erstatningsret

Arne Andersen ejede en større landbrugsejendom. Arne drev ejendommen som landbrug med kvægbesætning.

Mandag den 25. maj 2009 var Benny Bram, som Arne havde ansat som medhjælper, i færd med at drive nogle af Arnes køer på græs. Netop som Benny havde fået den sidste ko drevet ind på græsmarken, opdagede han, at en tyr, som også tilhørte Arne, var brudt ud af sin ellers helt forsvarligt indhegnede fold, der grænsede op til den mark, som Benny netop havde drevet køerne ind på.

Benny, der indså, at han øjeblikkeligt måtte forsøge at indfange tyren, fik i skyndingen ikke lukket lågen til græsmarken med køerne. Mens Benny var travlt optaget af at fange tyren, gik køerne ud gennem lågen.

Tyren løb ind på gårdspladsen på nabogården, som tilhørte Carl Carlsen. Carl befandt sig på gårdspladsen, hvor han var i færd med at strigle sin hest Perle. Inden Benny kunne nå at standse tyren, stangede den både Perle og Carl, som herved begge blev skadet.

Perle måtte behandles af en dyrlæge, og udgiften til dyrlægen udgjorde 5.000 kr. Carl havde tegnet såvel hesteansvars- som hestesygeforsikring uden selvrisiko i forsikringsselskabet Helsikring. Hestesygeforsikringen dækkede behandlingsudgifter hos dyrlæge.

Carl, der også blev ramt af tyren, var herefter sygemeldt i 4 uger og fik senere konstateret et varigt mén på 10 %.

En af Arnes undslupne køer løb ud på landevejen, hvor Dan Dam kom kørende i sin Volvo. Koen løb lige ud foran Dan, som ikke havde nogen mulighed for at undvige. På grund af sammenstødet med koen mistede Dan herredømmet over Volvoen, som derfor fortsatte ind på en mark og først standsede, da den ramte et træ.

Ved ulykken blev Dans Volvo, der var ansvars- og kaskoforsikret i forsikringsselskabet Totalsikring uden selvrisiko, påført en skade, som det kostede 45.000 kr. at udbedre. Dan blev ikke selv skadet ved ulykken.

Arne, hvis ko blev dræbt ved sammenstødet med Dans bil, blev herved påført et tab på 7.800 kr.

Hvorledes er den erstatnings- og forsikringsretlige stilling?

Der skal ikke tages stilling til størrelsen af eventuelle personskadeerstatninger.

Løsningseksempel til opgave nr. 2: Erstatningsret

1. Skaden på Carls hest Perle (5.000 kr.)
Udgiften til dyrlægen dækkes umiddelbart af hestesygeforsikringen i forsikringsselskabet Helsikring. Hestesygeforsikringen er en tingsforsikring. Spørgsmålet er herefter, om Helsikring har regres til en evt. skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 410 f.).

Arnes tyr, som »uden hjemmel« har bevæget sig ind på Carls grund, har forvoldt en skade ved at angribe et andet husdyr – nemlig Perle – og Arne bærer som besidder af tyren et objektivt ansvar for skaden, jf. mark- og vejfredslovens § 3, stk. 1 (Lærebogen s. 197 f.). Arne driver ifølge opgaveteksten »ejendommen som landbrug med kvægbesætning«, dvs. i erhvervsmæssigt øjemed, hvorfor Helsikring har regres mod ham, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 2, nr. 2 (Lærebogen s. 407 ff.).

(Det bemærkes, at bestemmelsen i DL 6-10-5 ikke finder anvendelse, allerede fordi der kun er tale om »beskadigelse« af Perle (Lærebogen s. 201). DL 6-10-2 omfatter kun personskade og finder derfor heller ikke anvendelse (Lærebogen s. 199)).

2. Personskaden på Carl
Carl kan kræve godtgørelse for et varigt mén på 10%, jf. EAL § 4 (Lærebogen s. 308 ff.). Carl kan desuden kræve godtgørelse for svie og smerte, jf. EAL § 3 (Lærebogen s. 307 f.).

Arne er som besidder af tyren ansvarlig på objektivt grundlag for skaden i henhold til DL 6-10-2, idet der er tale om en personskade forvoldt af en løsgående tyr (Lærebogen s. 199). Godtgørelse for varigt mén er direkte omfattet af ordlyden i DL 6-10-2. Godtgørelse for svie og smerte er derimod ikke omfattet af ordlyden i DL 6-10-2, men i dommen U 1994.573 V er det antaget, at udmålingsreglerne i EAL (også) finder anvendelse i tilfælde, hvor ansvaret alene støttes på DL 6-10-2 (Lærebogen s. 200). Arne er derfor objektivt ansvarlig for begge godtgørelsesposter i henhold til DL 6-10-2.

3. Skaden på Dans Volvo (45.000 kr.)
Dans kaskoforsikring i forsikringsselskabet Totalsikring dækker skaden på 45.000 kr. Spørgsmålet er herefter, om Totalsikring har regres til en evt. skadevolder, jf. EAL § 22, stk. 1 (Lærebogen s. 410 f.).

Arne er ikke som besidder af den løsgående ko ansvarlig på objektivt grundlag for skaden i henhold til DL 6-10-2. Det objektive ansvar i DL 6-10-2 omfatter nemlig kun personskade (Lærebogen s. 199). Det relevante ansvarsgrundlag for Arne er derfor culpa. Arne har ikke selv handlet culpøst. Benny, der er ansat hos Arne, har imidlertid handlet culpøst, idet han »i skyndingen ikke [fik] lukket lågen til græsmarken med køerne« (Lærebogen s. 61 ff.). Da Benny har forvoldt skaden ved culpøs adfærd under udførelsen af sit arbejde for Arne, er Arne ansvarlig, jf. DL 3-19-2 (Lærebogen s. 117 ff.). Da skaden er forvoldt under udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, har Totalsikring et regreskrav mod Arne, jf. EAL § 22, stk. 1, jf. § 19, stk. 2, nr. 2 (Lærebogen s. 407 ff.).

Benny har forvoldt skaden ved simpel uagtsomhed, og hans erstatningsansvar bortfalder derfor, jf. EAL § 19, stk. 3 (Lærebogen s. 412 f.).

4. Skaden på Arnes ko (7.800 kr.)

Dan er ansvarlig på objektivt grundlag for skaden, jf. FL § 101, stk. 1, og ansvarsforsikringsselskabet Totalsikring hæfter umiddelbart, jf. FL § 108, stk. 1 (Lærebogen s. 171 ff. og 192 ff.).

Arne, der er den skadelidte, har ikke selv medvirket til skaden på koen, men skaden er forvoldt under medvirken af Benny. Da der foreligger et DL 3-19-2-forhold mellem Arne og Benny, må Arne tåle, at hans erstatningskrav mod Dan/Totalsikring reduceres under hensyntagen til den skyld (culpa), der er udvist af Benny, jf. reglen om passiv identifikation (Lærebogen s. 374 f.). Ved tingsskade forvoldt af et motordrevet køretøj finder bestemmelsen i FL § 101, stk. 3, om egen skyld anvendelse. Benny har handlet simpelt uagtsomt (jf. ovenfor under pkt. 3). Dette fører (formentlig) til, at Arnes erstatningskrav mod Dan/Totalsikring (på grund af den passive identifikation med Benny) nedsættes, jf. FL § 101, stk. 3 (Lærebogen s. 187).

Spørgsmålet er dernæst, om Arne kan rette et krav mod Benny for det beløb, hvormed hans erstatningskrav mod Dan/Totalsikring beskæres i kraft af den passive identifikation mellem Arne og Benny, jf. EAL § 23, stk. 3, jf. stk. 1 (Lærebogen s. 374 note 8). På grund af den af Benny udviste skyld og hans underordnede stilling har Arne ikke noget krav mod Benny.

»Lærebogen« er: *Bo von Eyben og Helle Isager*: Lærebog i erstatningsret, 6. udgave (2007).